

Жіноча злочинність так само, як і вчинення злочинів щодо жінок у сімейно-побутовій сфері, - це комплексна проблема. Вирішення її потребує системних заходів і формування спеціальних суб'єктів. Ймовірно, одним із оптимальних варіантів її вирішення було б створення муніципальної служби патронажу сім'ї, до головних завдань якої можна було б віднести: психологічне і правове консультування подружжя; виявлення неблагополучних сімей; захист дітей від насилля, утягнення в пияцтво та вживання наркотиків; надання цільової матеріальної допомоги жінкам і дітям; створення тимчасових притулків для жінок і дітей, які стали жертвами насилля; залучення працівників соціальної сфери до профілактики злочинів у сім'ї; заснування фондів матеріальної підтримки бідних сімей з боку заможних громадян; психологічна і медична підтримка самотніх матерів, вагітних жінок з метою профілактики стресів і суспільно небезпечних діянь.

Направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи в системі примусових заходів виховного характеру

Матвєєва О.І., студент навчально-наукового інституту права та психології НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Жук І. В.

Проблеми протидії злочинності неповнолітніх, розробка ефективних правових заходів щодо її запобігання завжди привертала значну увагу вчених і практиків, у тому числі, питання застосування примусових заходів виховного характеру, що застосовуються до неповнолітніх осіб, які вчинили суспільно небезпечне діяння. Серед вичерпного переліку примусових заходів виховного характеру важливе місце займає найсуворіший їх вид – направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи. Проте слід зазначити, що порядок його застосування має ряд недоліків, і на думку багатьох правників, потребує вдосконалення, чим і зумовлюється актуальність досліджуваної теми.

Вирішенню проблем кримінальної відповідальності неповнолітніх, а також застосуванню до них примусових заходів виховного характеру та інших заходів впливу приділяли увагу О. І. Вінгловська, Є. Б. Мельникова, В. О. Навроцький, Л. М. Палюх, М. С. Таганцев, О. О. Ямкова та інші вчені.

Зміст примусового заходу виховного характеру у виді направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків передбачає направлення неповнолітнього, що вперше вчинив злочин невеликої тяжкості або необережний злочин середньої тяжкості, до навчально-виховної установи для дітей та підлітків до його (неповнолітнього) виправлення, але на строк, що не перевищує трьох

років, і повинен призначатися тоді, коли застосування інших заходів такого роду є недостатнім для перевиховання особи.

Ведучи мову про врегулювання в кримінальному законодавстві даного виду примусового заходу виховного характеру, слід зазначити, що в чинному Кримінальному кодексі (далі – КК) України не зазначено, у чому полягає правовий порядок його застосування, що нерідко створює труднощі на практиці. Так, приміром, суд в окремих випадках повинен сам встановлювати обмеження до неповнолітніх, яких прямо не визначено в законі. Відтак видається доцільним передбачити в кримінальному законі окрему статтю, яка б більш чітко врегульовувала порядок застосування примусового заходу виховного характеру у виді направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей та підлітків. Зокрема, слід визначити підстави застосування до неповнолітнього цього найбільш суворого примусового заходу виховного характеру, види спеціальних виховних установ, вікові обмеження осіб щодо перебування у цих установах, а також правовий режим звільнення з таких установ.

Отже, пропонуємо доповнити чинний КК окремою статтею такого змісту:

«1. Неповнолітні, які не можуть бути виправлені шляхом застосування інших заходів виховного впливу, можуть бути направлені до спеціальних навчально-виховних установ.

2. Спеціально навчально-виховними установами є:

1) загальноосвітня школа соціальної реабілітації;

2) професійне училище соціальної реабілітації.

До загальноосвітніх шкіл соціальної реабілітації направляють неповнолітніх віком від 11 до 14 років, а до професійних училищ соціальної реабілітації – від 14 до 18 років.

3. Дострокове звільнення зі спеціальної навчально-виховної установи можливе за клопотанням ради школи чи училища за місцем знаходження на підставі постанови суду».

Варто звернути увагу і на таке актуальне питання як строк направлення неповнолітнього у спеціальну навчально-виховну установу. Як засвідчує судова практика, у своїх рішеннях про направлення неповнолітнього у спеціальну навчально-виховну установу суди не вказують строку, на який він туди направляється, зазначаючи в резолютивних частинах постанов формулювання такого типу, як «на строк, що не перевищує трьох років», або «до виправлення» (тобто взагалі без зазначення строку). Але, згідно з пунктом 63 Положення про спеціальне професійне училище та пункту 35 Положення про школу соціальної реабілітації, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 1993 р. № 859 неповнолітні утримуються там в межах, встановленого судом строку, звільнення неповнолітніх проводиться після закінчення терміну, а також достроково. Очевидно,

що подібна ситуація створює на практиці труднощі для адміністрацій спеціальних навчально-виховних установ. Отже, виходячи з вищезазначеного, видається необхідним врегулювання питання строків направлення неповнолітньої особи до спеціально навчально-виховної установи з урахуванням умов дострокового звільнення, що повинно зазначатися в резолютивній частині постанови суду.

Зарубіжний досвід у системі виконання покарань щодо неповнолітніх

Пеньора М.І., курсант юридичного факультету Інституту кримінально-виконавчої служби

Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Микитась І.М.*

Однією з найважливіших ознак розвитку суспільства є сформованість його відношення до молоді, адже правильно вихована молодь – це запорука стабільного суспільства в майбутньому. Поширення серед дітей злочинних форм девіантної поведінки загрожуює прогресу суспільства. Тому запобігання даному виду злочинності та зменшення рівня криміногенності неповнолітнього середовища в умовах становлення і розвитку демократичних і правових держав залишається одним із важливих напрямків внутрішньої політики держав та пріоритетним напрямом діяльності органів внутрішніх справ.

Високий рівень повторності злочинів серед осіб, які відбули покарання або звільнених від відбування покарання, зростання випадків насильницьких злочинів, які вчиняються неповнолітніми у складі неформальних угруповань, – підтверджують необхідність пошуку шляхів вдосконалення діяльності всієї пенітенціарної системи, визначення в ній місця та ролі кожного виду покарання. Вирішити їх неможливо без врахування досвіду зарубіжного законодавця.

Система і види покарань щодо неповнолітніх в кримінальному законодавстві більшості іноземних держав мають свою специфіку, пов'язану переважно з встановленням винятків із загальних правил та їх кількістю.

У Франції встановлені спеціальний правовий режим для неповнолітніх згідно з презумпцією кримінальної невідповідальності осіб, які не досягли 18 років. Однак ця презумпція є спростовною, тобто неповнолітній може підлягати кримінальному покаранню, проте ці інститути суттєво відрізняються від покарання дорослих злочинців. Слід зазначити, що у Франції особливості покарання неповнолітніх залежать від їх віку. Французьке кримінальне законодавство передбачає три вікові групи неповнолітніх: особи до 13 років, особи віком від 13 до 16 років та особи віком від 16 до 18 років. Перші взагалі не підлягають відповідальності: до них можуть бути застосовані лише заходи безпеки. До неповнолітніх віком від 13 до 16 років трибуналом у справах